

BÖJTMÁS HAVÁBAN

Márciust a régi elnevezés a húsvétot megelőző nagyböjt második hónapjának, böjtmásnak mondja. A böjtölést – még a gyakorló keresztények is – bizonyos értetlenséggel fogadják. Magyarázatheli értetlenség ez, hiszen magát a hústilalmat és a szigorú böjtöt szokás megtartani. Sejtjük, hogy valamiféle emberi érték is lappang az ilyen lemondásban: számtalanszor tapasztaljuk, hogy az étkezésben fegyelmezett, mértéktartó emberek az élet más területein is fegyelmezettek, mértéktartók. Az az igazság is dereng bennünk, hogy időszakonként nem ártalmas, sőt talán még egészséges is a húst mellőznünk; főként a szép, napsütöses tavaszi idők étvágytalansága jelzi: a téli nagy „fűtések” után a szervezet kisebb mennyiségre tart igényt, mert a felhalmozott tartalékokat akarja felhasználni. Arra is gondolunk a böjtölés természetes megközelítésénél, hogy a régi korok emberei számára a hús az ízlés ünnepnapjait jelentette, az érzékek mámorát, mely ritkán adatott meg – ezért nagyobb elszántságra volt szükségük a húsról való lemondáshoz, s ez a fajta hősiesség valóban vallási tettnek minősülhetett.

A katolikus böjti hagyomány sokkal szigorúbb előírásokat mutat, mint a jelenlegi, igen megértő böjti fegyelmeink. Az őskeresztények hetente kétszer böjtöltek, szerdán és pénteken, s e napokon csak kenyeret, sőt és száraz növényi eledelt – „amit a harmat nevelt” – fogyasztottak. Sőt a XVII. századig az úgynevezett fehér eledel: a tojás és a tejfélék is tilalmazottak voltak.

A böjtnak ez a megközelítése azonban féloldalas, mert a böjtölés mindig kiegészült a lelki táplálkozással. A szokásosnál kevesebb étel a szokásosnál több imádsággal, lelki ténykedéssel pótlódott ki. A nagyböjt mindig az elmélkedések, jámbor gyakorlatok időszaka is volt, s a lelki táplálkozás tekintetében kiemelt helyen állt a keresztút végiggondolása. Vagyis: Krisztus szenvedéstörténetében keresnünk kell a helyünket, és saját megpróbáltatásaink között keresnünk kell az ő szenvedésének a szerepét.

Tolsztoj Háború és béke című regényének vége felé a főszereplő, Pierre Bezuhov gróf francia fogságba esik. A Moszkvából való menetelés rendkívüli kínokat okoz neki, ám látja, hogy akik kidőlnek a sorból, azokat agyonlövik, így erőt vesz magán, s ha sántikálva is, a túlélés felé gyalogol. S mindeközben furcsa, egészen furcsa, a tragikus körülményekhez egyáltalán nem illő észrevételek születnek meg benne. Ráébred, hogy „az az ember, aki azért szenved, mert rózsaaágján felgyűrődött egy szírom, ugyanúgy szenved, ahogy most ő, aki pusztá, nyirkos földön hál; hogy amikor régen felhúzta szűk báli cipőjét, ugyanúgy szenvedett, mint most, amikor teljesen mezítláb gyalogol, és a lába csupa seb. S hogy a lóhús ízletes és tápláló, a só helyett használt lőpor salétromos íze még kellemes is... Ráeszmélt, hogy a világon nincs olyan helyzet, amelyben az ember teljesen szabad és boldog volna, ugyanúgy nincsen olyan helyzet sem, amelyben teljesen boldogtalan és rab volna. S minél inkább nehezebb lett a helyzete, annál vidámabb és vigasztalóbb gondolatok ötlöttek föl benne.” Mondhatjuk, hogy egy új világ fedeződött föl Pierre számára. A kényeszerű megtapasztalás ráirányította szemét az élet egy másik, mélyebb szejetére.

Ugyanígy, aki önként engedi át magát a böjt hatásának, az más dimenzióhoz jut az élet ismeretében. A hiteles böjtölés Krisztus keresését jelenti, azt hogy lelkünk irányításában helyet és szerepet adunk neki. Azzal is, hogy eltávolodunk önkaratunktól és lemondunk az ételről. Azzal is, hogy tudatosan több lelki hatásnak tesszük ki magunkat. Azzal is, hogy szolidaritást vállalunk a nálunknál szegényebbekkel, s így az élet teljességéhez jobban hozzáférközünk. A hiteles böjt kimunkálja lelki érzékenységünket és éberségünket, s hozzásegít minket ahhoz, hogy saját magunkon uralkodjunk, saját magunkat birtokoljuk. Mert csak az, aki birtokba vette önmagát, tudja odaajándékozni életét az emberi szeretetszolgálat által Istennek.

Tarjányi Zoltán

RAINER MARIA RILKE

A vacsora

Köréje gyültek, mind zavartan ámul,
s Ő, mint a bölcs, ki elszánja magát,
most elhagyva övéit útnak indul,
s mint idegen folyik közöttük át.
A magány, úgy mint rég, lelkére ül,
mely mély tettekre ösztönözte őt;
bolyongva jár az olajfák között,
s aki szerette, futva menekül.

Vendégli őket végső vacsorával,
s kezük (miként lövésre a madárraj
vetésből rebben) rebben szava által
s a kenyerek közül feléje száll;
az asztal körül röpködnek verdesve,
s a kijáratot keresik, de már
Ő ott van mindenütt, akár az este.

Farkasfalvy Dénes fordítása